

172 χώρες

7.555 αθλητές

3.008 αθλήτριες

Η ΕΠΟΧΗ

Ελάχιστοι ίσως αντιλαμβάνονταν ότι ο Μπόρις Γέλτσιν οικοδομούσε το μέλλον του, όταν παραιτήθηκε από την κομματική ηγεσία (12 Νοεμβρίου του 1987) διαμαρτυρούμενος για τους αργούς ρυθμούς της περεστρόικα στη Σοβιετική Ένωση. Στις 12 Ιουνίου του 1991, ήταν πρόεδρος της Ρωσίας.

Το στρίμωγμα των κομμουνιστών στη γωνία πήρε ταχείς ρυθμούς. Ένα πραξικόπημα κομμουνιστών στρατηγών επέσπευσε τα πράγματα. Ξέσπασε στις 19 Αυγούστου του 1991 κι εκφυλίστηκε μέσα σε τρεις μέρες. Το μόνο ουσιαστικό του αποτέλεσμα ήταν να μετατρέψει τον Μπόρις Γέλτσιν σε εθνικό ήρωα και να παραμερίσει τον πρόεδρο της Σοβιετικής Ένωσης, Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Η λειτουργία του Κ.Κ. Σοβιετικής Ένωσης απαγορεύτηκε (29 Αυγούστου του 1991). Οι δημοκρατίες της Βαλτικής (Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία) αποσχίστηκαν. Στα τελευταία εικοσιτετράωρα του 1991, με πρωτοβουλία του Γέλτσιν, οι πρόεδροι των υπόλοιπων κρατών μαζεύτηκαν στο Μινσκ κι αποφάσισαν τη διάλυση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (της ΕΣΣΔ). Στη θέση του κράτους με την κεντρική διοίκηση δημιουργήθηκε μια χαλαρή κοινοπολιτεία, στην οποία δεν μπήκε η Γεωργία.

Ξαφνικά, ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ έμεινε άνεργος. Στις 31 Δεκεμβρίου του 1991, έγινε υποστολή της κόκκινης σημαίας με το σφυροδρέπανο. Σε όλα τα κράτη, ανασύρθηκαν κι υψώθηκαν αυτές που ίσχυαν πριν από τα 1917. Όμως, το 1992, τα συσσωρευμένα προβλήματα βγήκαν στην επιφάνεια: Εμφύλιος σπαραγμός στη Γεωργία, πόλεμος της Αρμενίας με το Αζερμπαϊτζάν, συγκρούσεις στις ανατολικές δημοκρατίες και διογκωμένα οικονομικά προβλήματα έκαναν τα θεμέλια της νεαρής κοινοπολιτείας να τρίζουν.

Η πορεία της Σοβιετικής Ένωσης προς την αποσύνθεση συντελέστηκε παράλληλη με την πορεία της ΕΟΚ προς τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κι ενώ σε όλη την Ανατολική Ευρώπη οι κομμουνιστικές κυβερνήσεις κατέρρεαν ή μια μετά την άλλη, η (Ανατολική) Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας ενσωματωνόταν στη (Δυτική) Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (3 Οκτωβρίου του 1990). Η πια μία και μόνη Γερμανία διπλασιάστηκε σε έκταση κι αποτέλεσε τον ένα από τους δύο πόλους του ηγεμονικού άξονα Βόννης - Παρισίων.

Στις 14 Δεκεμβρίου του 1990, τα κράτη μέλη ξεκίνησαν διαβουλεύσεις για την Πολιτική καθώς και την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) της Ευρώπης. Στις 9 με 10 Δεκεμβρίου του 1991, πραγματοποιήθηκε στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής που υιοθέτησε το κείμενο για την ένωση της Ευρώπης. Είναι η συνθήκη του Μάαστριχτ. Οι υπογραφές μπήκαν στις 10 του μήνα. Μέσα από μύριες δυσκολίες και αντιθέσεις, γεννήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Σύμφωνο της Βαρσοβίας διαλύθηκε και τυπικά στις 26 Φεβρουαρίου του 1991. Ως τότε, είχε διανυθεί το μεγαλύτερο τμήμα της απόστασης ως την κατάργηση των καθεστώτων που το στήριζαν. Στην Πολωνία, ο κύκλος έκλεισε με την εκλογή του ηγέτη της Αλληλεγγύης, Λεχ Βαλέσα, στην προεδρία της Δημοκρατίας (9 Δεκεμβρίου του 1990). Στην Τσεχοσλοβακία, τον Ιούνιο του 1992, Τσέχοι και Σλοβάκοι συμφωνούσαν ειρηνικά να χωρίσουν τους δρόμους τους. Την πρωτοχρονιά του 1993, γεννήθηκαν η Τσεχία και η Σλοβακία.

Η αποσύνθεση της Γιουγκοσλαβίας είχε ξεκινήσει από το 1989. Οι συγκρούσεις στις σερβικές περιοχές της Κροατίας άρχισαν στις 2 Μαΐου του 1991. Το πρωί, 26 Ιουνίου 1991, βρήκε τη Σλοβενία και την Κροατία στην αγκαλιά του εμφυλίου πολέμου. Παντού, οι Σέρβοι πήραν τα όπλα ενάντια στην εξόντωσή τους, που διαγραφόταν βέβαιη στα κράτη που ανεξαρτητοποιήθηκαν. Ο αιματηρός εμφύλιος έμελλε να καλύψει ολόκληρη τη δεκαετία και να κορυφωθεί με την επίθεση του ΝΑΤΟ στη Σερβία.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ - ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

«Για την Ελλάδα», ο Πύρρος στις 31 Ιουλίου. «Για την Ελλάδα, ρε γαμώτο», η Βούλα στις 6 Αυγούστου. Δυο πανάκριβα χρυσά μετάλλια. Δυο παιδιά που συγκίνησαν τον κόσμο όλον με τον πατριωτισμό τους και ξύπνησαν την περιέργεια στον Χουάν Αντόνιο Σάμαρανγκ να τους γνωρίσει από κοντά: Δυο χρυσοί ολυμπιονίκες «για την Ελλάδα».

Ο Πύρρος Δήμας από τη Χιμάρα της Βορείου Ηπείρου και η Βούλα Πατουλίδου από τον Τριπόταμο της Φλώρινας, κόρη μεταναστών, δόξασαν την Ελλάδα και με τα χρυσά μετάλλια που κατέκτησαν, προκάλεσαν εκρηκτικό ξέσπασμα πανηγυρισμών σε ολόκληρη τη χώρα το καλοκαίρι 1992.

Ο Πύρρος Δήμας ήρθε στην Ελλάδα, στις 7 Φεβρουαρίου 1991, χάρη στις προσπάθειες του Προέδρου της Ελληνικής Ομοσπονδίας Άρσης Βαρών, του Γιάννη Σγουρού, που έγινε και νονός του. Το μυστήριο της βάπτισης δεν μπορούσε να τελεστεί στην Αλβανία. Είναι αθλητής με πλούσιο ταλέντο που αξιοποιήθηκε στα χέρια του προπονητή Χρήστου Ιακώβου.

Η Ελληνική γραφειοκρατία τον ανάγκασε να περάσει μαύρες μέρες μέχρις ότου η διαδικασία ολοκληρώθηκε με τη μορφή ατομικού διαβατηρίου, μια μόλις μέρα πριν να λήξει η προθεσμία για τη δήλωση της συμμετοχής του στην Ολυμπιάδα και δύο μέρες πριν από την αναχώρηση της αποστολής στη Βαρκελώνη. Τρεις μήνες νωρίτερα, με ομαδικό διαβατήριο, κατέκτησε το χάλκινο μετάλλιο στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα, λέγοντας στη συνέντευξη τύπου ότι το επόμενο που ήθελε ήταν το χρυσό μετάλλιο.

Στη Βαρκελώνη, ο αγώνας ήταν συναρπαστικός. Με 167.5 κιλά στο αρασέ, 202.5 στο ζετέ και 370 σύνολο κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο μπροστά από τον Πολωνό Σιέμιον και τον αθλητή της Κοινοπολιτείας (πρώην Σοβιετικής Ένωσης) Σαμάντοφ, που επίσης σήκωσαν 370 κιλά. Ο Πύρρος ήταν πιο ελαφρύτες από τον Σαμάντοφ και είχε με λιγότερες προσπάθειες από τον Σιέμιον το σύνολο των βαρών. Οι κανονισμοί των ανέδειξαν χρυσό νικητή, με δεύτερο τον Πολωνό και τρίτο τον Σαμάντοφ, ενώ στο ευρωπαϊκό η σειρά ήταν

αντίστροφη: Σαμάντοφ – Σιέμιον – Δήμας.

Για τον Πύρρο, έμενε ακόμα μια προσπάθεια στο ζετέ: Προσπάθησε στα 207,5 κιλά. Έφερε την μπάρα στο στήθος, κοίταξε δεξιά κι αριστερά με εκείνο το παιδιάστικο χαμόγελο και φώναξε:

«Για την Ελλάδα...».

Πανζουρλισμός απ' άκρη σ' άκρη στην Ελλάδα, ξεσπούσαν σε κλάματα οι Έλληνες της αποστολής στο γυμναστήριο. Η ελληνική σημαία υψώθηκε στον υψηλότερο ιστό, ο εθνικός ύμνος έκανε τον κόσμο να ριγεί, ολόκληρος ο όπου γης Ελληνισμός τραγουδούσε και κανένας δεν είχε λόγο να ενοχλείται, επειδή ο Σαμάντοφ δεν ήξερε να χάνει: Μόλις πήρε το μετάλλιο, το άφησε στο βάθρο και έφυγε.

Τιμωρήθηκε με ισόβιο αποκλεισμό. Όπως είπε αργότερα, ήταν μια πράξη απογοήτευσης από την ήττα, έχοντας την αίσθηση ότι οφειλόταν στην κακή τακτική που είχε ακολουθήσει ο προπονητής του.

Η Βούλα Πατουλίδου, που πέρασε στον στίβο από την ομάδα μπάσκετ του Μ. Αλέξανδρου, βρισκόταν ακόμα στην Ελλάδα όταν ξεκίνησαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Βαρκελώνης: Είδε την νίκη του Πύρρου Δήμα στην τηλεόραση. Μόλις έφτασε στο Ολυμπιακό Χωριό, έσπευσε να βρει τον Πύρρο κι έβαλε το χέρι της στον ώμο του για γούρι:

«Ας πιάσω μήπως πάρω κάτι και εγώ από την τύχη σου».

Διαδρομή με διαδρομή, αγώνα με αγώνα, η Βούλα βελτίωνε τους χρόνους της χτίζοντας την τελική νίκη: Στα προκριματικά, πέρασε τα 100 μ. εμπόδια ισοφαρίζοντας τον καλύτερό της χρόνο της χρονιάς: 13.14. Στα προημιτελικά, έφερε 13.05. Στα ημιτελικά, έκανε νέο πανελλήνιο ρεκόρ 12.88. Βρισκόταν πια στον μεγάλο τελικό!

Ήταν 6 Αυγούστου, η μεγάλη μέρα. Στη γραμμή της εκκίνησης, η κάτοχος του παγκόσμιου ρεκόρ, Βουλγάρα Γιοντάνκα Ντόνκοβα, έριξε ένα βλέμμα γεμάτο αμηχανία και περιέργεια στην Ελληνίδα που από το πουθενά ξεφύτρωσε δίπλα της. Η Βούλα ένιωσε ότι κάποιους φόβιζε. Συναίσθημα πραγματική ένεση κουράγιου. Έκανε την κούρσα της ζωής της και βρισκόταν λίγο πίσω από την πρώτη με εξασφαλισμένο το ασημένιο, όταν έγινε το θαύμα:

Πιεσμένη κι αγχωμένη η Αμερικανίδα Ντίβερς – Ρόμπερτς, που προπορευόταν, δεν υπολόγισε σωστά το τελευταίο εμπόδιο, σκόνταψε πάνω του κι έπεσε, ενώ δίπλα της σίφουνας σωστός περνούσε η Βούλα: Πρώτη με την πρωτόγνωρη για την Ελλάδα επίδοση 12.64! Το δεύτερο χρυσό για την Ελλάδα, πανάκριβο όσο το πρώτο, δρόσιζε με ιαχές τη δίψα των Ελλήνων για διάκριση.

Έκλαιγε στο βάθρο της απονομής η Βούλα και μαζί της έκλαιγε όλη η χώρα. Κι επαναλάμβανε τ' αυθόρμητα λόγια της, μετά τον τερματισμό, το νέο σλόγκαν που πια βρισκόταν στα χείλη όλων:

«Για την Ελλάδα, ρε γαμώτο»!...

Δεκάδες χιλιάδες λαού υποδέχτηκαν τον Πύρο, τη Βούλα και τ' άλλα παιδιά στην επιστροφή. 80.000 τους περίμεναν στο καλλιμάρμαρο Παναθηναϊκό Στάδιο κι άλλοι 20.000 στριμώχνονταν απ' έξω.

Σήμερα ο Πύρρος Δήμας και η Βούλα Πατουλίδου είναι ήρωες του ελληνικού αθλητισμού.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Ο Βαλέριος Λεωνίδης έχασε το χάλκινο μετάλλιο στην κατηγορία των 60 κιλών της άρσης βαρών, επειδή ο ίδιος ζύγιζε μισό κιλό παραπάνω από τον Κινέζο Κιαγ, που βγήκε τρίτος, παρ' όλο που και οι δυο σήκωσαν το ίδιο βάρος. Πήρε τελικά την 5^η θέση κάνοντας πανελλήνιο ρεκόρ με 132.5 κιλά στο αρασέ και 162.5 ζετέ και 295 σύνολο. Στο ζετέ, προσπάθησε δυο φορές να σηκώσει 167.5 κιλά αλλά η τύχη δεν τον ήθελε.

Στην 6^η θέση βρέθηκε ο πρωταθλητής του μήκους, Κώστας Κουκοδήμος, που αγωνιζόταν την ημέρα της νίκης της Βούλας Πατουλίδου. Ο Έλληνας πρωταθλητής εντυπωσίασε στον προκριματικό με άλμα 8.22 μ., και πήρε στα τελικά την 6^η θέση, με επίδοση 8.04.

Την ίδια θέση κατέκτησε και η πρωταθλήτρια μας στην συγχρονισμένη κολύμβηση, Χριστίνα Θαλασσινίδου, με έξοχη εμφάνιση στο σόλο.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

* Με ξυρισμένα κεφάλια εμφανίστηκαν στον αγώνα τους κόντρα στον Καναδά οι Αμερικανοί παίκτες του βόλεϊ. Νωρίτερα, είχαν κερδίσει την Ιαπωνία, αλλά έχασαν τον αγώνα στα χαρτιά: «Ήταν το λιγότερο που θα μπορούσαμε να κάνουμε σε ένδειξη διαμαρτυρίας», είπε ο Στιβ Τίμονς, αρχηγός της ομάδας.

* Από την ισπανική αστυνομία συνελήφθη ο πρόεδρος της Ολυμπιακής Επιτροπής του Παναμά με την κατηγορία της μαύρης αγοράς. Ο Μείτον Σάντσεζ πιάστηκε να πουλάει εισιτήρια των αγώνων (περίπου 300 είχε πάνω του), σε τιμές πέντε φορές πάνω από το κανονικό. Τα είχε προμηθευτεί από τους διοργανωτές για λογαριασμό των μελών της αποστολής. Κατασχέθηκαν εισιτήρια και χρήματα ενώ ο Σάντσεζ απελάθηκε από την Ισπανία.

* Δεκαπέντε χιλιάδες προφυλακτικά μοίρασαν οι Ισπανοί στους αθλητές που έμειναν στο Ολυμπιακό Χωριό σε μια προσπάθεια προληπτικής ενημέρωσης για την μάλιστα του AIDS.

Πάντως οι περισσότεροι πρωταθλητές σνόμπαραν την ενέργεια των Ισπανών και δεν πήγαν να τα παραλάβουν.

* Ο Αλβανός πρωταθλητής της άρσης βαρών, Γκεντς Μπαρκιτσι, ήταν πανέτοιμος για τους αγώνες στην κατηγορία των 52 κιλών αλλά θέλησε να κάνει μια τελευταία προπόνηση. Μπαίνοντας όμως στο προπονητήριο έκλεισε το χέρι του στη βαριά πόρτα κι αναγκαστικά μεταφέρθηκε στο ιατρείο πλημμυρισμένος στα αίματα. Φυσικά ποτέ δεν αγωνίστηκε στην Βαρκελώνη.

* Με χαρά και περηφάνια ο Αμερικανός κολυμβητής Ρον Κάρναγκ μπήκε στο στάδιο για την τελετή έναρξης ως μέλος της ομάδας των ΗΠΑ, γνωρίζοντας ότι κάπου στις κερκίδες βρίσκονταν οι γονείς και η αδερφή του. Δεν φανταζόταν το δράμα που συνέβαινε λίγα μέτρα μακριά του. Ο πατέρας του, Πίτερ, 60 χρόνων, ξεψύχησε στην κερκίδα από έμφραγμα, μπροστά στην γυναίκα του και την κόρη του, που έπαθαν σοκ. Το βράδυ, στο Ολυμπιακό χωριό, ο Ρον δεν μπορούσε να κοιμηθεί, νιώθοντας ότι κάτι συμβαίνει. Τηλεφώνησε στους γονείς του κι έμαθε τι είχε συμβεί. Η οικογένεια Κάρναγκ δεν ήταν πλούσια και για να πάνε μάλιστα στην Βαρκελώνη χρειάστηκε να κάνουν έρανο οι φίλοι τους που μάζεψαν το απαιτούμενο ποσό.

* Ο πόλεμος μαινόταν, οι οβίδες έπεφταν δεξιά κι αριστερά αλλά η 22χρονη πρωταθλήτρια των 3.000 μ., Μιρσάντα Μπούριτς από την Βοσνία, έκανε προπόνηση για τους αγώνες του Σεράγεβο τρέχοντας στους δρόμους. Όλοι της φώναζαν να καλυφθεί αλλά αυτή δεν σταματούσε. Τελικά, λίγο έλειψε να μην πάρει μέρος όταν πιάστηκε αιχμάλωτη από τους Σέρβους και για 13 μέρες έμεινε υπό περιορισμό σε στρατόπεδο. Αφέθηκε ελεύθερη, όταν την αντάλλαξαν με 33 Σέρβους αστυνομικούς.

* Έκανε χιλιάδες χιλιόμετρα για να φθάσει στην Ολυμπιάδα αλλά δεν κατάφερε να πάρει μέρος. Ο πυγμάχος Αλί Καζέμι από το Ιράν δεν ήξερε ούτε λέξη αγγλικά και έχασε το λεωφορείο που θα τον μετέφερε στο στάδιο για τον αγώνα του με τον πακιστανό Ασγκάρ Μοχαμάντ. Όταν τελικά κατάφερε να φθάσει εκεί, δεν είχε μαζί του ούτε γάντια του μποξ, ούτε κάσκα, με αποτέλεσμα ο αγώνας να μη γίνει ποτέ και η νίκη να κατακυρωθεί στον

Ασγκάρ.

* Ο Αμερικανός Μάρκ Λέντζι είχε ξεκινήσει προπονήσεις στην πάλη που ήταν και το αγώνισμα του πατέρα του, Μπιλ. Μόλις όμως είδε στην τηλεόραση τον καταδύτη, Γκρεγκ Λουγκάνις, να κερδίζει το 1984 στο Λος Άντζελες, εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ ώστε άλλαξε αγώνισμα. Μάλωσε μάλιστα με τον πατέρα του κι έφυγε για ένα μήνα από το σπίτι. Στη Βαρκελώνη έγινε χρυσός ολυμπιονίκης στις καταδύσεις από βαθύρα 3 μ. και ο πατέρας του δήλωσε: «Όλοι κάνουμε λάθη, ακόμα κι εγώ. Ένωσα τόσο περήφανος που τον είδα στο πιο ψηλό σκαλί του βάθρου».

* Στη διάθεση των αθλητών, στο Ολυμπιακό Χωριό, ετέθησαν: 110.000 κιλά μήλα, 10.000 κ. βερίκοκα, 120.000 κ. ροδάκινα, 2.000 κ. κίβι, 2.000 κ. μάγκο, 10.000 κ. ανανά, 10.000 κ. γκρεϊπφρουτ, 10.000 κ. κεράσια, 10.000 κ. λεμόνια, 30.000 κ. πεπόνια, 20.000 κ. καρπούζια και 30.000 κ. μπανάνες.

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ;

* Μέχρι το 1992, οι ΗΠΑ είχαν πάρει το ένα τρίτο των συνολικών μεταλλίων στην κολύμβηση, ενώ στις καταδύσεις, περισσότερα από όσα όλες οι άλλες χώρες μαζί...

* Οι Ούγγροι Ολυμπιονίκης, Τάμας Ντάρνι στην κολύμβηση και Πέτερ Φάργκας στην πάλη, συνελήφθησαν από την αστυνομία στη Βουδαπέστη για κλοπή αυτοκινήτου. Αφέθησαν ελεύθεροι επειδή διαπιστώθηκε ότι ο ιδιοκτήτης του όφειλε χρήματα και στους δύο πρωταθλητές και αρνιόταν να τους τα επιστρέψει.

* Με συνοδεία ανδρών της δύναμης του ΟΗΕ έφυγε από το Σεράγεβο για τη Βαρκελώνη η

Ολυμπιακή ομάδα της Βοσνίας, καθώς εκεί ο πόλεμος συνεχιζόταν...

* Ο μεγαλύτερος παλαιστής όλων των εποχών, ο Ρώσος Αλεξάντερ Καρέλιν, είχε σπίτι του ολόκληρη βιβλιοθήκη με έργα λογοτεχνίας και 400 δίσκους μουσικής καθώς λογιζόταν άνθρωπος της τέχνης...

(Έθνος, Αύγουστος 2004) (τελευταία επεξεργασία, 13.8.2009)